

BORY TUCHOLSKIE

TURYSTYKON

BORY TUCHOLSKIE

TURYSTYKON

BYDGOSZCZ

Zebrał, opracował i opisał: Zbigniew Wróbel
Przygotował graficznie: Jakub Wróbel

Copyright by Zbigniew Wróbel

Projekt okładki i grafiki książki: Jakub Wróbel

Pomysłodawca i redaktor naczelny, autor koncepcji artykułów i zdjęć i wierszy: Zbigniew Wróbel

Współredaktor, autor artykułów i zdjęć: Roman Wegner

Skład i łamanie: Jakub Wróbel

Przepisanie tekstów: Michał Szweda

Korekta: Ewa Winięcka, Jakub Wróbel

Printed in Poland

ISBN: 978-83-927380-0-8

WYDAWNICTWO:

Multimedia Art
85-133 Bydgoszcz
ul. Konopna 20/12
tel. 52 551 17 23
kom. 605 345 162

Biuro, Galeria, Studio
85-133 Bydgoszcz
ul. Konopna 26 A

www.multimedia-art.pl

e-mail: multimedia.art.byd@gmail.com

Spis treści

Zaproszenie.....	8
Położenie Borów Tucholskich.....	9
Mapa Borów Tucholskich.....	10
Trasy drogowe przebiegające przez Bory Tucholskie.....	11
Bory Tucholskie - ogólnie.....	12
Roślinność.....	13
Sieć hydrograficzna Borów Tucholskich.....	14
Święte drzewa ludzkości.....	15
Uroda drzewa.....	18
Fantastyczny świat starych drzew.....	19
Drzewa - pomniki przyrody, Królewskie drzewo Dąb.....	20
Świat zielonej igły - magia, zabobony, wierzenia.....	22
Magiczny świat liści.....	24
Liściobranie.....	25
Drzewa świadkami kosmicznej katastrofy.....	26
Przytul się do drzewa.....	27
Domowe kuracje naturalne.....	28
Muzyka Borów.....	29
Wigilijne drzewko.....	30
Wiersz Jana Sabinarz "Drzewa".....	31
Zachwycający świat owadów.....	32
Liście i liszki.....	33
Motyle.....	34
Kleszcze atakują w lesie.....	36
Meszki.....	36
Co warto wiedzieć o komarach?.....	37
Ptaki Borów Tucholskich.....	38
Ptasie macierzyństwo.....	40
Jak pomóc ptakom.....	41
Ptasiarze.....	42
Ptaki w Borach Tucholskich.....	43
Zwierzęta Borów Tucholskich.....	45
Człowiek zdrowy i silny.....	46
Cisza.....	47
Hutnictwo szkła w Borach Tucholskich.....	48
Bartnictwo w Borach Tucholskich.....	50
Smolarstwo w Borach Tucholskich.....	53
Legends Borów Tucholskich.....	55
Cisy Staropolskie.....	57
Cisy Staropolskie w rezerwacie "Wierzchlas".....	58
Ptaki rezerwatu "Cisy Staropolskie" w Wierzchlesie.....	59
Leon Wyczółkowski (1882-1936).....	60
Leon Wyczółkowski, Gościeradz, Wtelnio.....	61
Kamienne Kręgi.....	62
Goci i magia kamiennych kręgów.....	64
Jeziora lobeliowe.....	65
Charakterystyka etniczna regionu.....	66
Izba, ubiory, uczesanie.....	67
Zabytki kultury Borowiaków i Kociewiaków.....	68
Walory agroturystyczne Borów Tucholskich.....	70

W bory gospodarstwa zapraszają nie tylko na weekendy.....	71
Agrogruszka.....	71
Gospodarstwa agroturystyczne w Borach Tucholskich.....	72
Kultura materialna w Borach Tucholskich.....	74
Gospodarka drzewna Borów Tucholskich.....	76
Leśny kompleks promocyjny "Bory Tucholskie".....	80
Walory przyrodnicze "Borów Tucholskich".....	81
Rezerваты przyrody Borów Tucholskich.....	82
Rezerваты Biosfery "Bory Tucholskie".....	83
Słowniczek przyrodnika.....	86
Tropy i ślady zwierząt w lesie.....	87
Uroczystości szarży pod Krojantami.....	88
Tucholski Park Krajobrazowy	89
Powiat tucholski.....	95
Gminy powiatu tucholskiego.....	95
Ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna "Jelenia Wyspa".....	97
Park dendrologiczny "Nad Stążką".....	103
Stacja przyrodnicza Uniwersytetu Łódzkiego "Suszek".....	104
Krajobrazy Borów Tucholskich.....	105
Przyrodnicze perełki Nadleśnictwa Woziwoda.....	106
Nadleśnictwo Woziwoda.....	107
Tuchola.....	108
Tuchola - miasto warowne i zamek krzyżacki w XIV w.....	110
Wielkie targowanie w Borach.....	111
Muzeum Borów Tucholskich.....	112
Zwierzęta Borów Tucholskich w muzeum w Tucholi.....	113
Współcześni twórcy.....	114
Akwedukt w Fojutowie.....	119
Gmina Cekcyn.....	120
W kręgu opowiadań ludowych Cekcyna.....	121
Śliwice.....	122
Partyzanci z Okonin.....	123
Szlakiem AK w Borach Tucholskich.....	123
Czersk.....	128
Rytel.....	130
Mylof - hodowla pstrąga tęczowego.....	131
Raciąż - gród kasztelański.....	132
Szlaki turystyczne.....	133
Poradnik globtrotera - rowerzyści.....	138
Samemu bądź w grupie.....	139
Brda.....	140
Spyływy kajakowe.....	142
11 dni na Brdzie.....	145
Kajakowy tramwaj.....	146
Nie tylko dla morsów.....	147
Rodzaje znaków stosowanych do znakowania szlaków kajakowych.....	148
Wielkie kwitnienie.....	150
Narty wodne.....	154
Indianie Borów Tucholskich (szlak pieszy).....	155
Świat łowiecki "Darz Bór".....	156
Salatka myśliwska.....	157
Ambony.....	157
Łowiectwo.....	158

Okresy polowań na zwierzęta łowne.....	163
Zwierzęta kopytne ale jakie?.....	164
Dziczyna krzepi.....	164
Podglądanie saren.....	165
Dowcipy łowieckie.....	167
Informacje praktyczne.....	168
Zaborski Park Krajobrazowy	173
Powiat Chojnicki.....	186
Szarża pod Krojantami - zdjęcia.....	193
Chojnice.....	194
Chojnice - miasto warowne.....	196
Charzykowy - zespół grodzisk średniowiecznych.....	197
Bitwa pod Chojnicami.....	197
Chojnickie teatry uliczne.....	198
Chojnickie spotkania poetyckie.....	198
Charzykowy.....	199
Gospodarstwo rybackie w Charzykowych.....	200
Swornegacie.....	202
Kościół w Leśnie.....	203
Boże Męki.....	205
Brusy.....	206
Sztuka ludowa.....	207
Józefa Chełmowskiego świat osobny - Brusy.....	210
Skansen Chełmowskiego.....	211
Architektura cichego piękna; domy Jana Sabiniarza.....	212
Architektura u źródła.....	212
Powrót pod strzechy?.....	214
Osobliwości regionalne - społeczność kosznajderska.....	215
Jezioro Nawionek i Dolina Mnichów - fragment poetyckiego reportażu.....	216
Ścieżka przyrodnicza "Dolina rzeki Kulawy".....	217
Chrońmy mokradła.....	220
Mchy i porosty.....	221
Leśne tajemnice.....	222
Zachody słońca w Borach Tucholskich w fotografiach Romana Wegnera.....	225
Orzeł i inne ptaki.....	226
Sowa uszata.....	227
Głuszec - kurak leśny.....	228
Jeże - jedne z najstarszych ziemskich ssaków.....	229
Zaginione skarby natury - głuszec.....	230
Wydra.....	230
Bobry.....	230
Fantastyczny świat starych drzew.....	231
Nurty wodne.....	232
Na grzyby.....	233
Przepisy kulinarne - grzyby.....	236
Grzybiarz doskonały.....	237
Zagrzybienie Borów Tucholskich.....	238
Informacje praktyczne.....	240
Park Narodowy "Bory Tucholskie"	242
Park Narodowy "Bory Tucholskie" i inne parki narodowe w Polsce.....	244
Struga siedmiu jezior.....	248
Wrota uroczysk i zakamarków.....	249
Wędkowanie na terenie Parku Narodowego "Bory Tucholskie".....	251
Regulamin dla przebywających na terenie Parku narodowego "Bory Tucholskie".....	253

Wdecki Park Krajobrazowy	254
Walory przyrodnicze Wdeckiego Parku Narodowego.....	259
Osobliwości Wdeckiego Parku Narodowego.....	260
Szlakiem Wdy.....	262
Mokradła.....	264
Tajemnice mokradel.....	265
Dolina Ryszki.....	266
Tleń.....	268
Góra Napoleona w Tleniu.....	269
Dolina Prusiny.....	269
Porady Wędkarskie.....	272
Miejsca nabywa zezwoleń na wędkowanie.....	273
Ryby.....	274
Jak pstrąg w czystej wodzie.....	274
Komu bije dzwonko.....	275
Fantastyczny świat starych drzew.....	277
Tajemnica poligonu "Heidekraut".....	278
Inscenizacja historyczna "Heidekraut".....	279
Wdzydzki Park Krajobrazowy	280
Informacje praktyczne.....	288
Wdzydze - "Słońce Kaszub" i kaszubskiego budownictwa.....	294
Pojezierze kaszubskie.....	296
Życie codzienne kaszubskiego domostwa.....	297
Co wy na to Gałuszko?.....	298
Co wy na to Gałuszko? - galeria zdjęć z filmu.....	299
Zabytki w krajobrazie. Kalwaria w Wielu.....	300
Kaszuby, moje Kaszuby.....	301
Legenda jeziora Wdzydze.....	302
Dowcipy turystyczne.....	303
Gawęda Edwarda Wolewicza.....	304
Informacje praktyczne.....	305
Drzewa zimą.....	308
Okolice Borów Tucholskich	309
Kociewie.....	310
Osiek - letniskowa miejscowość na Kociewiu.....	313
Kto widział wydrę?.....	314
Miasto i gmina Czarna Woda.....	315
Gniew.....	318
Sezon w Gniewie.....	319
Katedra w Pelplinie.....	320
Demony lasów.....	321
Ogród dendrologiczny w Wirtach.....	322
Wysoczyzna świecka.....	324
Świecie - miasto warowne.....	325
Wiąg - średniowieczny gród z XII wieku.....	327
Menonici spod Świecia.....	328
Gostycyn - Nogawica.....	330
Zalew Koronowski.....	331
Koronowo - miasto i gmina.....	332
Zalew Koronowski - mapa.....	334
Tatarzy pod Koronowem.....	335
Wzdłuż zielonego szlaku.....	336
Rajd - Nowy Jasiniec.....	337
Drewniana perełka architektury we Włókach.....	338

Krajna.....	339
Strażnik na wzgórzu.....	340

Zaproszenie

Jeśli tylko zapragniesz odpocząć w ciszy i spokoju, przyjeżdżaj w Bory Tucholskie. Możesz tu poznać prawdziwy smak mleka i owoców rwanych prosto z drzewa. Rozsmakować się w tradycyjnej borowiackiej kuchni, spróbować świeżo uwędzonych ryb lub zadowolić się ziemniakami z ogniskowego popiołu. Możesz ochłodzić się w czystej wodzie uroczych jezior, podziwiać piękno ich brzegów z łódki czy roweru wodnego lub spróbować swych sił w żeglarskim i kajakarskim.

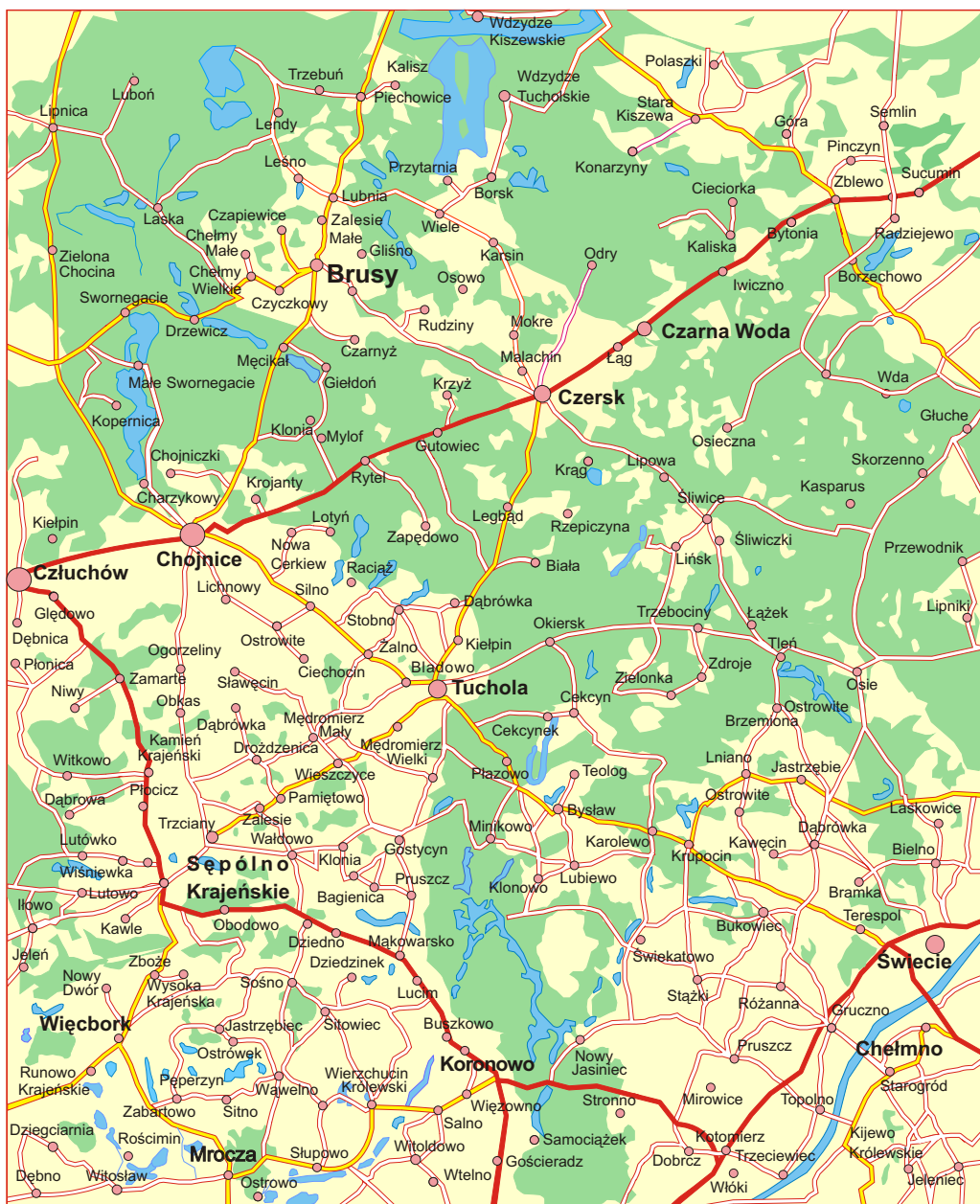
Możesz zasnąć przy ognisku albo skorzystać też z ekskluzywnego pensjonatu, kortu, kąpieli, sauny, siłowni.

Tu podziwiać możesz piękno dziewiczej przyrody być może pierwszy raz stanąć oko w oko z dzikiem albo jeleniem, usłyszeć śpiew drozda śpiewaka, zobaczyć czaplę i bobra w ich naturalnym środowisku. Podziwiać prawdziwy las, niespotykaną przyrodę bagien, moczadeł i grądów..

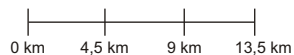
Przejrzyste jest powietrze pozbawione smogu. Da się wciągnąć w płuca wiatr, którego właściwości lecznicze wynikają z ogromnych sosnowych zalesień. Ale przede wszystkim, choć na krótką chwilę, możesz poczuć się wolnym od kłopotów dnia codziennego dużego miasta, nieprzychylnego człowiekowi cywilizacji.

Położenie Borów Tucholskich
na schematycznej mapie Polski

skala 1: 450 000

- Droga główna
- Droga drugorzędna
- Droga poboczna
- Lasy
- Tereny rolnicze

Trasy drogowe przebiegające przez Bory Tucholskie

Nr 49 – Świecie – Tuchola – Chojnice

nr 83 – Wałcz – Człuchów – Chojnice – Czersk – Stargard – Gdańsk – Malbork

nr 294 – Dolna Grupa – Warlubie – Skórcz – Kościerzyna – Bytów – Słupsk – Ustka

nr 295 – Zamarte – Chojnice – Nowa Karczma – Kościerzyna – Wieżyca – Gdynia

Wschodnim skrajem regionu przebiega międzynarodowa arteria komunikacyjna E-16, która łączy Pragę z Wybrzeżem Gdańskim.

Zachodnia droga krajowa nr 160 Bydgoszcz – Koronowo – Sępólno Krajeńskie – Człuchów

Droga z Bydgoszczy na Gdańsk przez Zbrachlin, Pruszcz, Lniano, Tleń, Tucholę albo do Tucholi przez Bukowiec, Bysław

Komunikacja kolejowa

Sieć kolejowa przecina Bory Tucholskie wielokrotnie, dzięki czemu łatwo trafić w różne jego zakamarki. Po wschodniej granicy przebiega magistrała elektryczna – tzw. magistrała węglowa – Bydgoszcz – Laskowice – Gdynia, gdzie podróżujący może wpatrywać się w przepiękne widoki.

Z Bydgoszczy kursuje kilka razy dziennie pociąg do Chojnic przez Tucholę i Wierzchucin. Trzy razy na dobę jeden pociąg do Gdyni przez Kościerzynę ale z przesiadką w Wierzchucinie i w odwrotną stronę tak samo z Laskowic jedzie pociąg do Czerska. Jadąc z Bydgoszczy w Laskowicach należy dokonać przesiadki.

Komunikacja autobusowa

Wszystkie większe ośrodki i obiekty turystyczne takie jak np. Osiek, Tleń, Tuchola, Swornegacie, Sokole Kuźnica, Charzykowy posiadają autobusowe połączenia. Kilka razy dziennie kursują do nich autobusy.

Główne trasy samochodowe prowadzące z Bydgoszczy

Bory Tucholskie - ogólnie

Droga dojazdowa do Borów Tucholskich z Pruszczą do Tlenia

Bory Tucholskie są to unikalne tereny na Niżu Północnoeuropejskim. W stanie naturalnym krajobrazu młodogłacjalnego. Spełniają międzynarodowe kryteria rezerwatu biosfery.

Bory Tucholskie stanowią po Puszczy Białowieskiej największy kompleks leśny w Polsce. Zajmują 1170 km² powierzchni. Porastają sandrowe tereny Równiny Tucholskiej nad Brdą i w dorzeczu Wdy. Pod względem administracyjnym zajmują północną część woj. bydgoskiego i skrawek południowy gdańskiego. W skład Borów wchodzi: Zaborski Park Krajobrazowy, Wdecki Park Krajobrazowy i Tucholski Park Krajobrazowy, Park Narodowy Borów Tucholskich. Rozciągają się na Równinie Tucholskiej w dorzeczu Brdy i Wdy. Granicę od północnego zachodu stanowi Równina Charzykowska, od północnego wschodu Pojezierze Stargardzkie, a od wschodu Dolina Dolnej Wisły. Od południa sąsiadują z Wysoczyzną Świecką i pojezierzem Krajeńskim.

Rejon Borów Tucholskich charakteryzuje się małą gęstością zaludnienia, niskim stopniem uprzemysłowienia. Z powodu znacznych terenów leśnych i słabych gleb, braku surowców mineralnych nie rozwija się tu rolnictwo. Istotną rolę odgrywa natomiast przemysł drzewny, przetwórstwo runa leśnego, rybołówstwo i łowiectwo.

Zapraszamy do tego jednego z najpiękniejszych miejsc na świecie. Bory Tucholskie należą do I kategorii pod względem wartości krajobrazowych w skali krajowej. Położone są w obrębie Równiny Świeckiej: nad Wdą i jej rozlewiskiem i Jeziorem Żurskim między Tleniem i Osiem. Centrum Borów stanowi miejscowość Tleń.

Bory to wielki rezerwat przyrody, w którym większość stanowi bór sosnowy. Czasem pojawia się karłowata brzoza, brekinia, cis, dąb i grab. W miejscach wilgotnych, moczarowatych – olcha. Na piaskach z gliną dostrzec można jesion, osikę, klon, lipę i buk.

W Tucholskim Parku Krajobrazowym żyją dziki, lisy, daniela, jelenie, tchórze i głuszce, czarne bociany i czaple.

Na terenach borowiackich między Brdą a Wdą znajdują się łąki rozciągające się na obszarze 1945,4 ha. Łąki czerskie obejmują 5 systemów wodnych. Praktycznie rzecz biorąc dostarczają paszy dla całego regionu. Na kaskadach wodnych w Żurze, Gródku, Koronowie i Samociążku działają elektrownie. Na terenie Tucholskiego Parku Krajobrazowego w odległości 500 m od stacji kolejowej, tuż koło Laskowic znajduje się jeden z największych w Polsce północnej głazów narzutowych. Został on nazwany imieniem św. Wojciecha, – imponuje swoją tajemniczą urodą. Legenda mówi, że z tego miejsca głosił swoje kazania św. Wojciech w czasie misji na Pomorzu. Ten pomnik przyrody ma 24,5 m obwodu i 3,6 m wysokości.

Roślinność

Tucholski Park Krajobrazowy posiada specyficzny klimat, na co wpływ ma położenie wewnętrzne dużego kompleksu leśnego. Jest on charakterystyczny dla borów sosnowych. Na terenie Borów Tucholskich rosną przede wszystkim sosny pospolite, dęby szypułkowe i bezszypułkowe, buki zwyczajne, świerki pospolite, olsze czarne i graby pospolite. Rzadziej spotkać możemy cis pospolity, sosnę czarną i wejmutkę, olszę czarną, brzozę brodawkowatą i omazoną, jarzą brekinie, jarząb szwedzki, jesion wyniosły, klon zwyczajny polny i jaworowy, wiąz pospolity i szypułkowy, lipę drobnolistną, jarząb pospolity, jabłoń dziką, gruszę pospolitą oraz wierzby i topole. Należą one do gatunków domieszkowych i biocenotycznych. Do występujących tu gatunków krzewiastych należą: sosna błotna, wawrzynek wilczełyko, kruszyna pospolita, bluszcz pospolity, rokitnik zwyczajny, kalina koralowa, bagno zwyczajne i porzeczka czarna. Są też: trzmieliny, głogi, bzy, jemioly, żarnowiec, jałowiec pospolity, leszczyna pospolita, berberys zwyczajny a także róże dzikie, szakłak pospolity, psianka słodkogóż. Krzewinki jakie tu rosną to oprócz popularnych borówek i wrzósów zwyczajnych, zimoziół północny, żurawina błotna i modrzewnica zwyczajna. Bez runa leśnego las byłby goły i brzydki. Tu w Borach Tucholskich runo jest piękne i najbogatsze w Polsce. Należą do niego rozliczne gatunki bylin oraz roślin jednorocznych, jest lilia złotogłów i śnieżyczka przebiśnieg, storczyki i kopytniki pospolite. Wszystkie te roślinki prześcigają się urodę nazw i kształtów. Są tu: pokrzyk, wilcza jagoda, pierwiosnka wyniosła i lekarska, marzanka wonna, kocanki piaskowe, konwalie majowe, turzyce piaskowe. Jest też skrzyp olbrzymi, przylaszczka pospolita, czerwiec gronkowy, wierzbowka kiprzyca, szczyr trwały, siódmaczek leśny, gajowiec żółty. Są i kosawiec żółty, łuskiewnik różowy i piżmaczek wiosenny. Blisko 260 gatunków porostów znajduje się na tym terenie. Są wśród nich: płacznica islandzka, brodaczki, złotorosty ścienne, odnoźnice jesionowe, chrobotki i tarczownice. Nazwy ich brzmią czasem dziwacznie jak wymyślone wydziewienia językowe. Stanowią one o urodzie lasu tworząc tło dla wyrastających ponad nimi delikatnych płatków innych roślinek. Gnieźdzą się też tutaj w porze jesiennej, przyciągające zbieraczy z całej Polski prześliczne grzyby kapeluszowate w rozlicznych swych odmianach. Grzyby to legenda Borów Tucholskich, o nich można mówić w nieskończoność. W jeziorach wypatrzymy z pewnością grzybień białe i północne, grązele żółte, wymienianą już wielokrotnie lobelinę jeziorną, porybylin jeziorny, bobrek trójlistny, wełnianki, czerwień błotny i najbardziej popularne: trzciny i pałki. Na łąkach pośród lasów istnieje wiele gatunków traw, które zachwycają stworzonymi przez siebie „konstrukcjami”. Są wśród nich: śmiałki, trzęślice. Były też inne niejednokrotnie bohaterami poetyckich utworów np. stoczyki, dziewanny wielokwiatowe, macierzanki piaskowe, podbiały, złocień i starce. Obfitość fitoncydów - lotnych związków zbliżonych do olejków eterycznych, posiadających właściwości bakteriobójcze i regeneracyjne dla organizmu ludzkiego - podnosi znaczenie rekreacyjne tego terenu.

Sieć hydrograficzna Borów Tucholskich

Na terenie Borów Tucholskich wyznaczono obręby: Czersk, Lipusz, Osusznicza, Przymuszewo, Rytel, o pow. 150 km² jako obszary leśno - wypoczynkowe.

Swoistymi dla krajobrazu okolic Borów Tucholskich są zagubione wśród lasów jeziora o kryształowo czystej wodzie, w której rośnie lobelia albo inaczej stroiczka, mała zielona roślina lub półkrzew charakterystyczny dla strefy tropikalnej lub umiarkowanej oraz małe oczka - jeziora gdzie woda zaopatrzona jest w związki humusowe czyli bezpostaciowe substancje organiczne, gleby polepszające żyzność i odżywczość. Są one rozsiane niekiedy wśród bagien i torfowisk.

W części północnej istnieje bogata sieć rzek i strumieni, które harmonizują z krajobrazem łąk i lasów tworząc niepowtarzalne widoki tak rzadkie w obecnej sytuacji degradacji środowiska naturalnego w Polsce. Rzeki płyną zgodnie z nachyleniem terenu w kierunku południowo - wschodnim, odprowadzając swoje wody do królowej polskich rzek Wisły.

Do najciekawszych wodostanów z powodów przyrodniczo - krajoznawczych, a jednocześnie w pełni jeszcze nie odkrytych należą zaliczane jako rezerваты przyrody m.in.: „Jezioro Zdręczno (15,74 ha) i Kozie (12,3 ha)”. Są to zarastające jeziora otoczone licznymi roślinami chronionymi. W jeziorach obszaru Zalewu Koronowskiego można złowić wiele rzadkich i poszukiwanych gatunków ryb. Między innymi: troć, brzanę, pstrąga, klenia.

Święte drzewa ludzkości

Już od najdawniejszych czasów, ludzie obdarzali drzewa szczególnymi względami: czcili je, bali się ich i je wielbili. Kiedy my pojawiliśmy się na ziemi, one już istniały od dawien dawna. Oddawano im cześć boską gdyż; darzyły cieniem, żywiły owocami, były schronieniem przed deszczem, niepogodą, drapieżnikami, emanowały siłą, przekazywały swoją moc, leczyły. Relikty kultu drzew przetrwały do dziś w zwyczajach, przysłowiach, legendach i wskazówkach medycyny naturalnej. Celtowie uczynili kult drzew głównym nurtem swojej religii, obyczajów, medycznej wiedzy, a i wróżebnych praktyk. W świętych gajach zarówno płonęły pogrzebowe stosy jak i rozsypywano popioły na wiatr. Tam obierano wodzów i plemiennych czarowników, zawierano śluby, przyjmowano do wspólnoty nowonarodzonych, sprawowano sądy, leczono chorych i wieszczono o powodzeniu rozmaitych działań i spraw. Uważano, że każdy człowiek ma bratnie drzewo, które obdarza go takim, a nie innym usposobieniem i wyglądem- wpływa także na przyszły los. W wielu krajach sadzono drzewa nie tylko, kiedy narodził się nowy członek rodziny, a także w rocznicę wielkich zwycięstw, my - w latach szczególnie ważnych dla narodu wydarzeń. Do dziś można oglądać we Francji tzw. drzewa wolności, posadzone w roku obalenia monarchii przez rewolucję, czy dęby cesarza Napoleona. W Niemczech rosną drzewa upamiętniające zjednoczenie Niemiec pod berłem jednego cesarza; w Wielkiej Brytanii - drzewa królowej Wiktorii, z roku złotego jubileuszu jej panowania.

W dziewiętnastowiecznej Polsce - nie istniejącej na mapach Europy - społeczeństwo trzech zaborów uważało za akt patriotycznej, narodowej pamięci - sadzenie dębów w 200 - lecie wiktorii wiedeńskiej w 1883 roku. W samej tylko Galicji posadzono ich ponad 700 w dużych i w małych miastach, a nawet w wsiach. Kilkadziesiąt lat później w 1910 roku - przy dźwiękach orkiestr i śpiewie chórów - obsypywano ziemią korzenie dębowych sadzonek w 500 - lecie zwycięstwa pod Grunwaldem. Ostatniego uroczystego i powszechnego sadzenia drzew w naszym kraju dokonano w 1963 roku, kiedy obchodziliśmy 1000 - lecie państwa polskiego.

